SÄRSKILT UTTALANDE
2025-05-27

TN 2023-0209

Trafiknämnden
Ärende 4

Vänsterpartiet

Tilldelningsbeslut som avser upphandling av busstrafiken i Innerstaden och Lidingö (E46) samt uppsägning och förlängning av Uppdragsavtal busstrafik Innerstaden och Lidingö m.m. (E22)

Vi beklagar att underlaget till detta tilldelningsbeslut avseende upphandling av busstrafiken i Innerstaden och Lidingö inte ger oss politiker möjlighet att få en tydlig insyn i motiveringarna bakom den föreslagna tilldelningen. Vi får inte ta del av upphandlingsdokumenten. Det är på ett allmänt plan djupt problematiskt eftersom det är vi politiker som ska stå till svars för besluten vi fattar. I detta fall är vi starkt oroade för att det jämförelsevis låga anbudspriset ska gå ut över personalens arbetsvillkor och kvalitén i leveransen när företaget i fråga ska få ekonomin att gå ihop. Vidare ser vi den bristande konkurrensen och att bolag har begärt överprövning, denna gång redan före tilldelningen. Vi ser att systemet med upphandling av trafik har nått vägs ände.

Vänsterpartiet har länge förespråkat ett återtagande av kollektivtrafiken i egen regi. Pandemin och den kris som den orsakade visade med all tydlighet på många av de problem som finns med att driva kollektivtrafiken med upphandlad trafik. I en situation när trafikförvaltningen måste agera snabbt och fatta bra beslut som får genomslag skapar situationen med många olika operatörer och avtalsrelationer onödiga problem. Förvaltningen har inte automatisk tillgång till verksamhetsinformation då den finns hos operatörerna och man måste ta hänsyn till rådande avtal. Detta för med sig att besluten med stor sannolikhet tas under större besvär och stress, att de kommer senare samt är sämre underbyggda och därmed av sämre kvalité. Under pandemin skapade avtalens olika ersättningsmodeller, till exempel VBP-modellen, problem. Med ett uppsplittrat ansvar för trafiken, med många olika aktörer och avtalsområden blir det tungrott. Var är smidigheten och flexibiliteten?

Kollektivtrafiken är en samhällsviktig funktion. Samhällsviktiga funktioner ska inte åläggas privata aktörer att driva och ha ansvar för. Egen regi ger den rådighet och kontroll som krävs för smidig hantering av kriser och andra oförutsedda händelser. En robust trafik för resenärer med bra och stabila arbetsvillkor för personal är något regionen, som en långsiktig och ansvarsfull operatör, kan bidra till. Det är de anställda som ser till att verksamheten fungerar, och regionen behöver inte gå omvägen via företag för att organisera upp verksamheten. Varför lägga ut stora belopp på upphandlingar bara för att personalen ska få nya uniformer och behöva lära upp nya företag hur de ska sköta verksamheten?

Vänsterpartiet

Så länge dessa upphandlingar fortgår kräver Vänsterpartiet vassare formuleringar kring verksamhetsövergång utan försämringar, kollektivavtal i alla leverantörsled, mänskliga rättigheter och meddelarfrihet. Vi vill ha ett förbud mot delade turer och införandet av ett nöjdpersonalindex som kopplas till sanktioner.

När trafiknämnden den 19 mars 2024 fattade beslut om att upphandlingen av busstrafiken i innerstaden och Lidingö skulle påbörjas var vårt förslag att förvaltningen istället skulle ta trafiken i egen regi och påbörja förberedelserna för det. Tyvärr fick vi inget gehör för vårt förslag från något annat parti och nu står vi därför inför ytterligare en tilldelning utan ett möjligt alternativ eftersom tiden till trafikstart inte räcker till för att förbereda för egen regi.

Vänsterpartiet är, för resenärernas och personalens skull, således emot denna upphandling, och därför deltar vi inte i dagens tilldelningsbeslut.